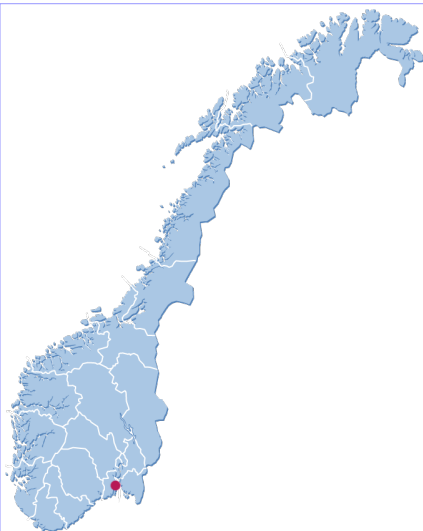
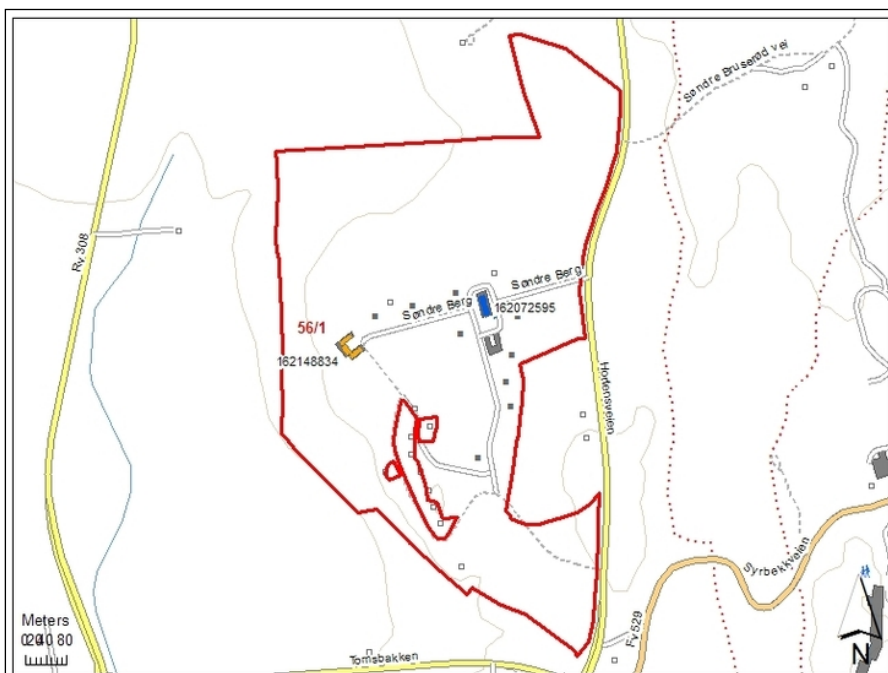

Bygnings- og eiendomsdata

Fylke:	Vestfold
Kommune:	704/Tønsberg
Opprinnelig funksjon:	Fangeleir
Nåværende funksjon:	Fengsel
Foreslått vernekategori:	Verneklasse 1, fredning
Totalt antall bygg:	19

Situasjonskart. Opphavsrett: Statsbygg.

Bygningsoversikt, omfang vern

Byggnr	Byggnavn	Oppført	Verneklasse	Omfang	GAB nr	Gnr/Bnr
8489	Admis	1830	Verneklasse 2, bevaring	Eksteriør	162148834	56/1
8466	KJØKKEN	1940	Verneklasse 1, fredning	Eksteriør/Interiør/Utomhus	162072595	56/1

Vern kompleks

Formål:	Formålet med vern av Berg fengsel er å ta vare på historien fra 2. verdenskrig da det i 1942 ble anlagt en konsentrasjonsleir her, kaldt Quislings hønsegård.
Begrunnelse:	Under 2. verdenskrig var Berg den eneste konsentrasjonsleiren drevet av nordmenn. Berg er et symboltungt historisk sted.
Omfang:	Vernet omfatter kjøkkenbrakka eksteriør og interiør nærmere beskrevet på bygningsnivå, samt den gamle Administrasjonsbygningen inkludert sidefløyene. Utomhus omfatter vernet minnesteinen fra 1942.

Beskrivelse kulturmiljø

Berg fengsel ligger på gården Søndre Berg, en del av Jarlsberg hovedgård. Admis, også kalt "Det hvite hus", ble bygget tidlig på 1800-tallet som bolig for overbirkedommeren i Jarlsberg grevskap.

I 1942 ble det anlagt en konsentrasjonsleir for jøder her, kalt Quislings hønsegård, for øvrig den eneste konsentrasjonsleiren som ble drevet av nordmenn. Det var tre brakker med jordgulv i 1942 og fangene måtte selv bygge nye brakker.

Etter krigen ble det tvangsarbeidsleir for landssvikere, bl.a tidligere fangevoktere i konsentrasjonsleiren.

I 1951 ble anlegget gjort om til arbeidsskole for unge lovovertridere, senere kaldt ungdomsfengslet. Ungdomsfengslet ble nedlagt i 1975 og Berg kretsfengsel ble et åpent fengsel for fanger som avslutter soningen av lange dommer. Skiftet senere navn til Berg fengsel.

Berg fengsel er spesielt på grunn av sin historie de siste 60 år og bør vernes, selv om den opprinnelige bygningsmasse er vesentlig endret. På det ca. 420 mål store området finnes det gravhauger fra vikingtiden. Det ligger flere automatisk fredede kulturminner innenfor eiendommen.

Berg fengsel er uregulert. Enkelte av bygningene er Sefrak-registrert, men uten noe formelt vern.

Adresse: Søndre Berg 30, 3125 Tønsberg

Eiendomshistorikk

Berg interneringsleir ble anlagt i 1942 som konsentrasjonsleir for norske jøder. Senere kom politiske fanger til. På det meste var ca. 550 personer internert på Berg. Det var imidlertid planer for ca. 3000. "Quislings hønsegård" savner sin parallell i Norges okkupasjonshistorie, da den var den eneste fangeleiren under norsk administrasjon, underlagt det nazistiske norske politidepartement.

Etter krigen har ulik bruk gitt Berg ulike navn:

1945 - 1951 Sem tvangsarbeidsleir for landssvikere.

1951-1959 Berg arbeidsskole, Sem (direktør 1951-1953 Karsten Heli, 1953-1959 Bergsvein Hov). Ved kgl. res. av 25.08.1951 ble det bestemt at Lov om oppdragende behandling av unge lovovertredere av 01.06.1928 med endringer av 26.05.1939 og 29.06.1951 skulle tre i kraft f.o.m. 01.09.1951. For å virkeliggjøre intensjonene i loven ble Sem tvangsarbeiderleir for landssvikere ombygd til Berg arbeidsskole for unge lovbytere.

1960-1965 Arbeidsskolen for unge lovbytere ved Tønsberg (direktør 1960-1961 Bergsvein Hov, 1961-1965 Erling Kåre Bødal). I 1965 ble lov om strafferettslege åtgjerder mot unge lovbytarar vedtatt, og med det ble den strafferettslige reaksjonen arbeidsskole erstattet med ungdomsfengsel. Både 1951- og 1965-loven innebar regler om forholdet til barnevernet.

1966-1975 Ungdomsfengselet, Berg ved Tønsberg (direktør 1966-1975 Erling Kåre Bødal). I 1966 ble institusjonen en åpen avdeling tilknyttet Ungdomsfengselet. Institusjonen ble nedlagt i 1975, da også ungdomsreaksjonsloven av 1965 ble opphevet.

Fra 1975 Berg fengsel.
Ordinært åpent fengsel.

Kilde:
Felleskatalogen for arkivverket. Riksarkivet/Statsarkivene
NOU 2008:15

Verneverdige bygg

Byggnr: 8466
GAB nr: 162072595
Navn: KJØKKEN
Oppført: 1940

Byggnr: 8489
GAB nr: 162148834
Navn: Admis
Oppført: 1830

Utomhusanlegg

Elementnr: 1
Elementnavn: Minnestein
Beskrivelse: Stein med inskripsjoner utført av jødiske fanger i oktober/november 1942, funnet i skoghollet rundt fengselet og flyttet inn på området. Er i dag blitt en minnestein over hendelsene på Berg under 2. verdenskrig.

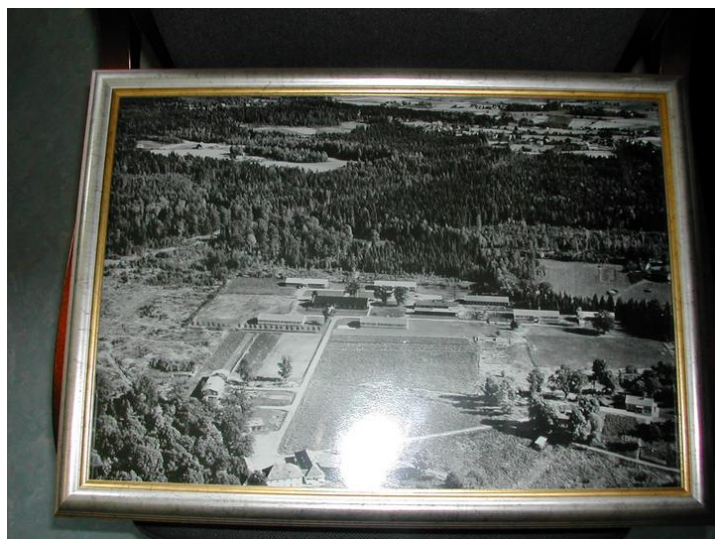
Stein utenfor kjøkkenbygningen. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Stein m/inskripsjoner/initialer. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

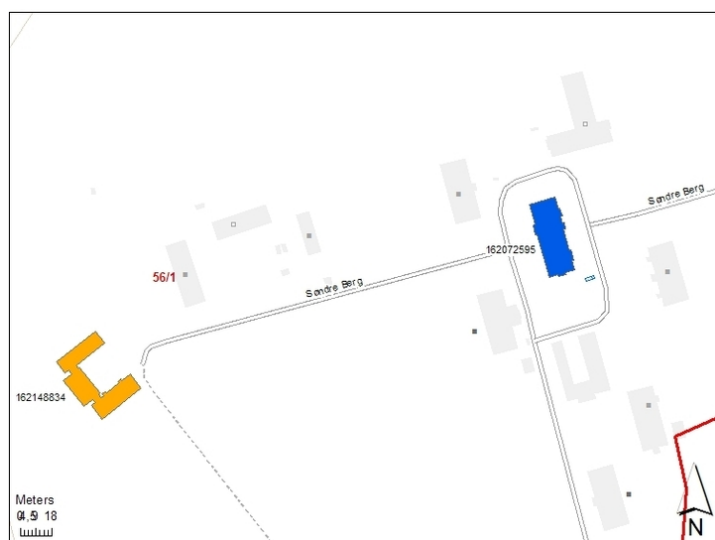
Admis-gårdens gamle adm.bygg. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Flyfoto fra 1960-tallet? Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Kjøkkenbygningen - eldste bevarte. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Situasjonskart m. oversikt over vernede bygninger. Opphavsrett: Statsbygg.

Berg fengsel. Opphavsrett: Wikipedia.

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat:	KRIM.OMSORG REG. SØR
GAB nr:	162148834
Gnr/bnr:	56/1
Oppført:	1830
Byggherre:	Birkerettsdommer Nils C. Nilsen.
Arkitekt:	Ukjent
Opprinnelig funksjon:	Bolig/bosetning
Nåværende funksjon:	Offentlig forvaltning
Bygningsart:	Bolig
Regulering:	Regulert: null
Vernestatus:	

Sammendrag bygningsbeskrivelse

Bygningen er bygget i tømmer. Et fint eksempel på senempire med valmet tak godt tilpasset bygningsvolumet. Vi vet ikke med sikkerhet om sidefløyene er opprinnelige, men som anlegg kan det tyde på at de er bygget samtidig med hovedhuset. Ytre panel, vinduer og takstein er skiftet. Innvendig er bygningen preget av ombygninger og tilpasninger til dagens drift. På loftet er bygget tre "celler" med gamle celledører, resten er råloft. Omfattende arbeider pågår for å ta vare på originale bygningsselementer og delvis tilbakeføre rom i 1. etasje.

Sammendrag bygningshistorie

Søndre Berg ble i 1723 makeskiftet til Jarlsberg hovedgård. Bygningen, kalt Det hvite hus, ble bygget ca. 1830 som bolig for overbirkedommeren i Jarlsberg grevskap, Nils C. Nilsen. Maleren Hans Gude bodde der i en periode fra 1853. En av stamhusbesitterne bodde der i perioder rundt 1920. Det er lite å finne i Grevskapets historie om huset som enkesete. Gården ble benyttet av stamhusbesitter frem til "myndighetene" overtok eiendommen under krigen.

Bygningen ble ved etableringen av interneringsleiren i 1942 tatt i bruk som administrasjonsbygning. Derav navnet "admis". Den beholdt sin funksjon som administrasjonsbygning også de første årene etter 2.verdenskrig. Under krigen var det kasino i den ene fløyen.

Kilde: Lokalhistoriker Svein Bugge, Borre.

Vern

Formål:	Formålet med vern av Berg fengsel er å ta vare på historien fra 2. verdenskrig da det i 1942 ble anlagt en konsentrasjonsleir her, kaldt Quislings hønsegård.
Begrunnelse:	Bygningen ble tatt i bruk som administrasjonsbygning da interneringsleir for jøder ble anlagt i 1942. Bygningen fra ca. 1830 er også i kraft av sin alder og arkitektur verneverdig.
Omfang:	Vernet omfatter bygningens eksteriør/volum inkludert sidefløyene.
Vernekategori:	Verneklasse 2, bevaring

Admis m/sidebygninger. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Inngangsparti Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

BYGNING 8489 Admis

Kompleks 2576 BERG FENGSEL

Sett fra vest. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Detalj grunnmur. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Fasade mot øst. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

BYGNING 8466 KJØKKEN

Kompleks 2576 BERG FENGSEL

Bygnings- og eiendomsdata

Ansvarssted/etat: KRIM.OMSORG REG. SØR
GAB nr: 162072595
Gnr/bnr: 56/1
Oppført: 1940
Byggherre:
Arkitekt:
Opprinnelig funksjon:
Nåværende funksjon:
Bygningsart:
Regulering: Regulert: null
Vernestatus:

Sammendrag bygningsbeskrivelse

I kjelleren i kjøkkenbygningen finnes det celler fra krigens dager med spor av gitter inne i enkelte celler. Gitteret er fjernet ved å sage over stengene ved gulv og vegg. Celler og celledører ser ut til å være intakte.

Vern

Formål: Formål med vernet er å bevare bygninger og bygningsselementer som forteller historie fra 2. verdenskrig.
Begrunnelse: Kjøkkenbrakkka midt i dagens fengselsområde er en av de få bygningene som ikke er revet etter krigen.
Omfang: Bygningens eksteriør og interiør i 1. etasje; spisesal fra 1943, tidligere festsal og gang samt kjelleren med ni celler fra 2.verdenskrig.
Vernekategori: Verneklasse 1, fredning

Interiør

Interiørnr: 01
Interiørnavn: Celle
Beskrivelse: Celle i kjeller på kjøkkenbygningen fra krigens dager. Spor av gitter inne i enkelte celler. Gitteret er fjernet ved å sage over stengene ved gulv og vegg. Celledører og celler for øvrig ser ut til være intakte.

Kjøkkenbygningen fra øst. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Celledør. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

BYGNING 8466 KJØKKEN

Kompleks 2576 BERG FENGSEL

Kjøkkenbygningen fra nord. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Celle i kjeller - 2. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Celle i kjeller. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Cellegang i kjeller. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.

Kjøkkenbygningen fra vest. Opphavsrett: Kriminalomsorgen.